

Ministerstwo Aktywów Państwowych

Departament Spółek Paliwowo-
Energetycznych

IK: 944709

Warszawa, 06 kwietnia 2024 r.

**Zrzeszenia Gmin
Województwa Lubuskiego
ul. G. J. Dąbrowskiego 41b/308
65-021 Zielona Góra**

Szanowni Państwo,

w odpowiedzi na wystąpienie z dnia 29 lutego 2024 r. w sprawie Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych Edycja IX „Rozświetlamy Polskę”, uprzejmie informuję, że Ministerstwo Aktywów Państwowych wystąpiło do Zarządu spółki ENEA S.A. z prośbą o przekazanie wyjaśnień w przedmiotowej sprawie.

Działająca w imieniu ENEA S.A. spółka ENEA Oświetlenie sp. z o.o. (dalej: Spółka lub ENEA Oświetlenie) przekazała informację, że celem Rządowego Funduszu Polski Ład, Programu Inwestycji Strategicznych w edycji 9 „Rozświetlamy Polskę” jest obniżenie wielkości zużycia energii elektrycznej przez systemy oświetlenia drogowego na terenie Polski. Mechanizmem do osiągnięcia założonego celu ma być modernizacja istniejących nieenergooszczędnych opraw oświetleniowych na nowoczesne, energooszczędne oświetlenie LED. Działanie to, niezależnie od tego kto jest właścicielem instalacji oświetleniowych, gmina czy Spółka oświetleniowa/OSD, oprócz poprawy efektywności energetycznej pozwoli na:

- uzyskanie oszczędności finansowych poprzez zmniejszenie zużycia energii elektrycznej przeznaczanej na cele oświetleniowe oraz zmniejszenie kosztów utrzymania (napraw) infrastruktury oświetleniowej,
- polepszanie jakości oświetlenia, w tym poprawy bezpieczeństwa i komfortu użytkowników, poprzez zastosowanie nowoczesnych opraw oświetleniowych,
- ochronę środowiska poprzez zmniejszenie emisji CO₂.

Biorąc pod uwagę, że zgodnie z zapisami art. 18 pkt 1 Ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo Energetyczne, do zadań własnych gminy należy planowanie i finansowanie oświetlenia znajdujących się na terenie gminy ulic, placów i dróg, w opinii Spółki, jedynym beneficjentem mogącym ubiegać się o dofinansowanie z Programu Inwestycji Strategicznych w edycji 9 „Rozświetlamy Polskę” są gminy.

Gminy są również beneficjentem przyszłych korzyści wynikających z realizacji Programu (modernizacji oświetlenia), czyli niższych kosztów zużywanej energii elektrycznej oraz niższych kosztów utrzymania (napraw) infrastruktury oświetleniowej.

Biorąc pod uwagę fakt, że ok. 70% majątku oświetleniowego na terenie kraju należy do Spółek oświetleniowych/OSD, które z litery prawa nie mogą otrzymywać przedmiotowego wsparcia (byłoby to uznane za niedozwoloną pomoc publiczną dla przedsiębiorstwa), koniecznym jest wypracowanie sposobu udostępnienia infrastruktury oświetleniowej gminom, w taki sposób, aby posiadały tytuł prawny do urządzeń uprawniający do przeprowadzenia celowej inwestycji.

Spółka poinformowała, że umowa najmu/dzierżawy zawierana na okres trwania projektu przez Zrzeszenie Gmin Województwa Lubuskiego jest aktem do tego wystarczającym. Umowa dzierżawy, podobnie jak umowa najmu, należy do umów o korzystanie z cudzej

rzeczy i jest kwalifikowana jako umowa nazwana, dwustronnie zobowiązująca, odpłatna, wzajemna i konsensualna. Obejmując dzierżawioną rzecz w posiadanie, dzierżawca staje się jej posiadaczem zależnym (posiada tytuł prawny do rzeczy).

Spółki oświetleniowe działając w ramach ustawy Kodeks Spółek Handlowych, nie mogą świadczyć usług nieodpłatnie. Narażałoby to spółki (ich Zarządy) na zarzut niegospodarności i działania na ich szkodę. Również Kodeks Cywilny w art. 659 określa czynsz jako *essentialia negotii* (najem nie istnieje bez czynszu), stąd oczekiwanie bezpłatnego udostępnienia majątku w świetle obowiązujących przepisów prawa jest, w opinii Spółki, niemożliwe do zrealizowania.

W przypadku spółki zależnej ENEA S.A. tj. ENEA Oświetlenie sp. z o.o. wysokość czynszu dzierżawnego proponowanego gminom zainteresowanym uczestnictwem w Programie, (podobnie jak w przypadku udostępnienia tytułu do majątku oświetleniowego gminom ubiegającym się o wsparcie ze środków unijnych czy funduszy norweskich), wynosi 1 zł netto /miesiąc/ 1 punkt świetlny, i powiększony jest o koszt zobowiązania podatkowego, jakie powstanie po stronie Spółki w momencie wygaśnięcia umowy dzierżawy i ponownego przyjęcia opraw oświetleniowych na swoją ewidencję środków trwałych.

Szczegółowo kwestie powrotu opraw na majątek Spółki po wygaśnięciu umowy dzierżawy/najmu regulują zapisy Kodeksu Cywilnego w art. 675 oraz 676. Na podstawie wymienionych zapisów Kodeksu Cywilnego, według ENEA Oświetlenie, stanowisko Zrzeszenia o konieczności przechowywania zdemontowanych opraw nieenergooszczędnych przez cały okres obowiązywania umowy dzierżawy jest bezprzedmiotowe.

Dodatkowo w wyjaśnieniach przedstawionych Ministerstwu Aktywów Państwowych wskazano, że ENEA Oświetlenie wychodząc naprzeciw oczekiwaniom gmin, jako pierwsze przedsiębiorstwo udostępniło w 2014 r. Miastu Szczecin swoją infrastrukturę oświetleniową w formie dzierżawy w celu pozyskania zewnętrznego finansowania dla modernizacji oświetlenia drogowego (dofinansowanie w ramach programu Narodowego Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej „SOWA”). Taka formuła współpracy była również z powodzeniem kontynuowana z gminami modernizującymi oświetlenie drogowe w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych pozyskując dofinansowanie z unijnych funduszy z perspektywy budżetowej 2013 - 2020.

W celu prawidłowego i niezakłóconego procesu realizacji programów finansujących modernizację oświetlenia, spółka ENEA Oświetlenie, zawiera z gminami stosowne umowy dzierżawy w których zastrzega, że wszelkie prace montażowe na przedmiocie dzierżawy związane z wymianą opraw oświetleniowych lub ich części zabudowanych na sieci oświetleniowej wymagają uzgodnienia z ENEA Oświetlenie, a prace remontowe i eksploatacyjne, a także nadzór nad funkcjonowaniem infrastruktury oświetleniowej wykonywane mogą być wyłącznie przez spółkę, jako właściciela sieci oświetleniowej i eksploatującego przedmiot dzierżawy, na podstawie odrębnie zawartych umów. Nakłady lub ulepszenia poczynione w przedmiocie dzierżawy przez gminę, w szczególności urządzenia nabyte i zainstalowane w przedmiocie dzierżawy w ramach realizacji Programu, pozostaną na nim po zakończeniu umowy dzierżawy bez obowiązku zwrotu ich wartości na rzecz gminy. Wszelkie ewentualne należności podatkowe wynikłe z tego tytułu poniesie ENEA Oświetlenie. Po wykonaniu zadania modernizacji oświetlenia, gmina zleca Spółce w trybie ustawy o zamówieniach publicznych wykonanie usługi polegającej na eksploatacji i konserwacji oświetlenia ulicznego, tj. instalacji stanowiącej własność Spółki oraz wymienionych opraw, co określane jest w odrębnej umowie. Zastrzeżenie w umowie dzierżawy/najmu wyłącznego prawa właściciela punktów oświetleniowych do wykonywania usługi konserwacji i utrzymania oświetlenia powoduje iż art. 214 ust. 1 pkt 1 lit. a) Prawa zamówień publicznych będzie miał zastosowanie.

Jednocześnie Spółka zaznaczyła, że w myśl art. 44 ust. 3 ustawy o finansach publicznych wydatki publiczne powinny być dokonywane w sposób celowy i oszczędny z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów oraz optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów. Jednostka samorządu terytorialnego dokonuje własnej analizy spełniania kryteriów celowości i oszczędności, biorąc pod uwagę w szczególności wysokość czynszu najmu, planowanych nakładów

z własnych środków i oczekiwanego zwrotu nakładów w porównaniu z wysokością koniecznych własnych inwestycji w przypadku wyboru innego sposobu wykonania zadania modernizacji oświetlenia. Modernizacja istniejących nieenergooszczędnych opraw oświetleniowych na nowoczesne, energooszczędne oświetlenie LED oprócz poprawy efektywności energetycznej pozwoli na uzyskanie oszczędności finansowych poprzez zmniejszenie zużycia energii elektrycznej przeznaczanej na cele oświetleniowe oraz zmniejszenie kosztów utrzymania (napraw) infrastruktury oświetleniowej.

W wyjaśnieniach przekazanych Ministerstwu Aktywów Państwowych podkreślono także, że stanowisko Prezesa Regionalnej Izby Obrachunkowej w Lublinie z dnia 1 lipca 2020 r., znak RIO-I-430/28/20, wskazuje, iż: „*Nie budzi żadnych wątpliwości to, że gmina może ponosić nakłady, dokonywać wydatków, na swój, tj. będący jej własnością majątek, tak nieruchomy (grunty, budynki, budowle), jak i ruchomy (maszyny, urządzenia itp.). Ta wynikająca z prawa własności zasada, nie oznacza jednak, że gmina nie może niejako „inwestować” w mienie (majątek) nie będące jej własnością ale pozostające w jej dyspozycji. Przepisy art. 7 ustawy o samorządzie gminnym wskazują, że do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb lokalnej społeczności o publicznym charakterze. Jeżeli realizowane zadanie służy temu celowi, to kwestia sposobu jego realizacji pozostawiona jest do uznania władz danej jednostki samorządu terytorialnego. W tym zakresie możliwe jest wykonanie zadania na terenie należącym do innego podmiotu, ale udostępnionym gminie do dyspozycji na umownie określonych warunkach (tj. po nabyciu tytułu prawnego do nieruchomości przez gminę).*”

Jednocześnie Spółka podkreśliła, iż zasady współpracy zostały przekazane gminom przed terminem składania wniosków o dofinansowanie do Prezesa Rady Ministrów za pośrednictwem Banku Gospodarstwa Krajowego. ENEA Oświetlenie poinformowała gminy, iż koniecznym warunkiem zrealizowania zadania na instalacjach należących do Spółki, objętych Programem, jest wydzierżawienie urządzeń na okres trwania projektu na ww. zasadach oraz zastrzegła sobie wyłączne prawo do wykonania usługi polegającej na eksploatacji i konserwacji oświetlenia ulicznego, tj. instalacji stanowiącej własność Spółki oraz opraw posadowionych na tej instalacji.

Na zakończenie, odnosząc się do kwestii podjęcia działań legislacyjnych, w celu wprowadzenia jednolitych zasad postępowania umożliwiającego legalne, rzetelne i gospodarne działania gmin w zakresie modernizowania oświetlenia przestrzeni publicznej na majątku będącym własnością zakładu energetycznego, mając na względzie potrzebę finansowania przez gminy utrzymania i modernizacji oświetlenia dróg publicznych znajdujących się na terenie gminy, uprzejmie informuję, że przedmiotowa kwestia wykracza poza zakres właściwości rzeczowej Ministra Aktywów Państwowych.

Z poważaniem

Monika Gawlik

dyrektor

dokument podpisany elektronicznie

944709.3369494.2678093